

TURUL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ..... 16 kor.
Negyedévre ..... 4 "
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 "
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ..... 24 kor.
Negyedévre ..... 6 "
Egyes szám ára 8 fillér

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétfő és
ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 9.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők

XVIII. évfolyam 288. szám.

Nagy-Várad.

Szerda, 1912. december 18.

A magyar ágyugyár.

(K. Ö.) Ipari és nemzeti szempontok sürgetik a magyar ágyugyár felállítását. Annyit beszéltek és írtak róla, hogy bizonyosra vettük, hogy ezen jogos követelésünk teljesülni fog. Mert joggal követelhetjük, hogy a hadseregszállításban a kvótaszerű arányban részesedjünk. Mindaddig pedig míg ágyukat és lövedékeket nem gyárthatunk, az osztrák ipar van előnyben felettünk. A nemzeti védelem szempontjai is sürgetik a magyar ágyugyár felállítását. Senki sem láthat a jövőben.

Most egyszerre elhallgattak vele miután a kérdést alaposan összeavarták. Összeavarták pedig azzal, hogy a gazdasági kérdésnek politikai háttérrel adtak. Mint ismeretes, a magyar ágyugyár felállításáért három cég versenyzett. Az osztrák Skóda, a német Krupp és az angol Vickers-cég. Skóda és Krupp azonban tulajdonképpen egynek vehető, mivel ez a két cég teljes érdekközösségben van egymással. A dolog már rendben látszott lenni, mert Skóda és Krupp nem versenyzik egymással és bármelyike is kapta volna meg a koncessziót, az a másik érdekébe nem ütközött volna. Megjelent azonban a látóhatáron az angol Vickers-cég, mely a magyar kormányának a legkedvezőbb ajánlatot tette és pedig akár egy önálló ágyugyár létesítésére, akár a diósgyőri vasműveknek oly átalakítására és berendezésére, mely azt ágyugyártásra képesíti.

A kormány, de Skóda-Kruppék is meg vannak akadva. Politikai és gazdasági vonatkozásaink minket Ausztriához és Németországhoz kötnék. Angolország távol esik tőlünk.

Igy gondolkodik a kormány. Skóda-Kruppék pedig nem engedik a monopoliumot. Viszont az egész ágyugyár gazdasági kérdés, melyet pusztán gazdasági szempontok szerint lenne szabad megítélni.

Skóda-Kruppék azonban nem engedik a koncot és azért a rendelkezésükre álló lapokban nyomást akarnak gyakorolni a közvéleményre. Többek közt azt mondják, a magyarok nem szeretik az osztrákot és a németet és az egész ágyugyár kérdését a rokonszeny és ellenszenyve alapítják. Hát itt nem egyéni ellenszenyvről, vagy rokonszenyvről van szó, hanem politikai rokonszenyvről, mely bizonyára az osztrákok és németek mellett nyilatkozik meg.

Azt mondják továbbá, hogy egy ágyugyár létesítésénél fontos szerepet játszik a politikai megbízhatóság. Már pedig az angol cég politikailag azért nem megbízható, mivel kormányának elárulhatná az ágyuk szerkezetét, az ágyuk és lövedékek mennyiségét, a megrendeléseket. Ez egyszerűen mesebeszéd, melyért éppen katonai körökben nevetik ki Skóda-Kruppékat, ahol jól tudják, hogy u. n. katonai titok már nem létezik. Mi éppen úgy ismerjük a Schneider és Vickers-féle ágyuk szerkezetét, mint a franciák és angolok a Skóda és Krupp ágyukét. A készletek és hadifelszerelések ügye sem titok már. Hiszen, hogy ne legyen titok, arra költjük a megszámlálhatatlan milliókat, melynek segítségével egymást kikémleljük.

Azt mondják továbbá, ha Angliának nem lennének politikai céljai, nem támogatná feltűnő módon

a Vickers-céget. Csak is az állami támogatásra támaszkodva tehetné az angol a legkedvezőbb ajánlatot. A hogy Angliát mi ismerjük, itt egyszerűen iparpártolásról van szó. Az angol ipari térfoglalás megéri a támogatást.

Kulisszatitkokat nem bolygatunk. Rosszul ismerik azonban Skóda-Kruppék a magyar közvéleményt, mikor azzal vádolják meg, hogy ez kell, az meg nem kell. A magyaroknak ágyugyár kell, akárki csinálja meg. Tegyenek Skóda-Kruppék oly kedvező ajánlatot, mint az angol Vickers-cég és akkor ők fogják megépíteni a magyar ágyugyárat. De minél előbb.

A londoni tanácskozás.

A szerb kérdés most háttérbe szorult. Az egész világ izgatottan lesi a londoni konferencia eredményét.

A tanácskozás hosszabb ideig fog tartani és addig semmiféle döntő lépés nem várható. A nagyhatalmak már kijelentették, hogy megvárják a konferencia eredményét.

Szerbiából békés szelek fúdgálnak lehet csak azért, hogy megmutassák, mily civilizáltak és nem akarnak háborút, de az is lehet, hogy megszeppentek és jobbnak látják, ha elhallgatnak.

A török haretéren még folyik a harc. A görögök egyelőre nem békülnek, de azért a londoni tanácskozáson szintén résztvesznek.

Bécsben most meglehetősen nyugodtan itélik meg a helyzetet, amelyet egy szóval lehet jelezni „Pax“.

Főraktár:

Nagy-Várad
Kossuth Lajos-u.
FEKETE SAS
épületben.

Turul-cipő

Elsőrangú, elegáns és jutányos.

Főraktár:

Nagy-Várad
Kossuth Lajos-u.
FEKETE SAS
épületben.

Megvárják az eredményt.

Berlin, dec. 17.

A nagyhatalmak elhatározták, hogy a londoni békekonferenciának szabad folyást engednek s megvárják a konferencia eredményét.

Pax.

Prága, dec. 17.

A „Narodni Listy“ a helyzetről szóló táviratot közöl, amelyben ez foglaltatik: „A külügyi helyzetet hivatalos körökben egyetlen szóval jellemzik: „Pax“. (Béke.)

A szerb kormány panasza.

Belgrád, dec. 17.

A szerb kormány a magyar határhátóságoknak szerb polgárok ellen tanúsított viselkedése miatt utasította bécsi követét, hogy a külügyi kormánytól előterjesztést tegyen. A szerb kormány egyúttal kijelenti, hogy nem vállalhat felelősséget oly incidensekért, amelyeket Ausztria és Magyarország katonai intézkedései, továbbá a dunai monitorok viselkedése előidézhetnek.

A nagykövetek értekezlete.

Bécs, dec. 17.

A tegnapi megindult béketárgyalást ma a nagyköveteknek ránc nézve sokkal fontosabb reünója követi. Beavatott körökben azt hiszik, hogy a nagyköveti értekezlet még a békekonferencia előtt befejezi tárgyalását. Vajjon Albánia semlegesítésén kívül az új állam határainak megállapításával is fog-e foglalkozni, ez csak a vita folyamán fog kitűnni. Abból, hogy a görögök a tegnapi ülésen részt vettek és hogy a török delegátusok ez ellen kifogást nem tettek, azt követ-

keztetik, hogy a görögök részvételéről a tárgyaló felek csendben megegyeztek.

Nehézségek a békekonferencián.

London, dec. 17.

A békekonferencia eddig nem foglalkozott azokkal a nehézségekkel, amelyeket el kell háritania mielőtt a konferencia igazi tárgyaira rátér. Ezek a nehézségek első sorban a görögöknek a konferencián való részvételére vonatkoznak. A delegátusok tegnap is csak magánbeszélgetésben foglalkoztak ezzel a kérdéssel s annak folyamán a törökök követelték, hogy a görögök a fegyverszünetet írják alá, ha a béketárgyaláson részt akarnak venni.

London, dec. 17.

A Daily Telegraph-ben Dillon egy balkáni delegátusnak, valószínűleg Venizelosznak nagyon pesszimistikus nyilatkozatát közli a békekonferencia kilátásáról. Ez a delegátus nagy melegséggel ajánlja a hatalmak közbelépését, mert különben a konferencia nagyon sokáig fog elhuzódni és a mellett mégis eredménytelen fog maradni.

Török-görög harcok.

Konstantinápoly, dec. 17.

Tegnap reggel a Dardanellák előtt a török és görög flotta között harc fejlődött ki. Török forrásból származó információk szerint a görög flottának vissza kellett vonulnia.

Küzdelem Szalonikiban.

Bukarest, dec. 17.

Szalonikiból jelentik: Az utcákon még egyre folyik a harc görögök és bolgárok között. Az a városrész, amelyben a bolgárok tartózkodnak tegnap óta lángban van.

ORSZÁGGYÜLÉS.**A képviselőház ülése.**

Budapest, dec. 17.

Elnök Tisza István gróf.

Az elnöki előterjesztések után Szabó János a közigazgatási bizottság jelentését terjesztette be. Ezután áttért a Ház napirendén levő

appropriacionális

törvényjavaslat tárgyalására.

Hegedüs Lóránt előadó ösmerteti a javaslatot. Az adóreform ellen felhozott érvek nem egészen helytállóak. A javaslatok ellen agítalók nagyobb részét személyes ambíciók vezérlik. Részletesen foglalkozik ezután az adóreform előnyeivel és kimutatni igyekszik, mennyire előnyös annak rendelkezése különösen az alsóbb és középosztályra. Kéri a javaslat elfogadását. (Eljenzés és taps.)

Az adóreform.

Sándor Pál polemizál az előadóval. Megemlíti, hogy amikor Wekerle betérjett ismert adóreform javaslatát kijelentette szóló Wekerle előtt, hogy a 3 százalékos adó kulcsot nem fogja elfogadni, hanem az ellen minden erejével agítani fog. A jelenlegi pénzügyminiszter ur által betérjett javaslat is telve van hibával.

Kérdi, merné-e a Ház valamennyi tagja állítani, hogy tudja, hogy ösmeri, mi van, vagy milyen az adójavaslat? (Mozgás.) Éppúgy nem ösmeri azt a nép sem. A nép Zuglódik a javaslat ellen és kell, hogy megértsük a nép felzudulását és engedjünk kivánságának.

Az adó nincs kellően elosztva, nincs kellően megalapozva, így tehát nem igazságos. A koalíciós javaslatot nem találtuk alkalmasnak sem megfelelőnek. Hát most, amikor a munkapárt többségre jutott, most már elfogadhatónak találjuk? Ezt nem tu-

ORGONASZO.

— Krüger Aladár versei. —

Krüger Aladár azon szerencsés emberek közül való, akiknek a költői ere az élet aktualitásai közepette mindig meglátja, megfogja, sőt témává is alakítja a művészt. Szerencsének mondom ezt. Mert ha a költőnek legnemesebb föladatai közé tartozik a hatás, viszont legédesebb jutalmi közül való az a visszahatás, amely közönsége köréből rája sugárzik. Már pedig bizonyos, hogy ezek a napi élet forgatagából és az ideális szemmel nézett históriából ellesett és közérthető, mégis magyaros és művészi nyelven előadott elbeszélő költemények igen kedves szavalmányai lesznek köröknek, intézeteknek, egyesületeknek mindaddig, míg ezek a közönségre való legnemesebb hatás céljából rendeznek ünnepélyeket. És így az író költeményeinek legnagyobb jutalmát, a vele együttérzők szives vonzalmát és szeretetét sokáig fogja élvezhetni.

Krüger muzsájának egyik fő jellemzője tehát az aktualitás. Akár a históriából, akár a jelenkorból választja hőjét, mindig úgy vannak beállítva, hogy érzéseiknél, szenvedéseiknél, fölemelkedésükkel vagy bukásuknál fogva rokonok velünk. Ezek az ideál szolgálatáról egy-egy pillanatra megfelelő emberek mindig azon érzések árjában feledkeznek meg az ideál szolgálatról, amelyeket a kor fölületessége, a szenved-

délyek nyavalyája, az önzés pöffeszkedése diktál rájuk. Ezek az emberek típusok, megtevéyedettek, olyanok, akik garmadaszámra máskálnak előttünk, mögöttünk és bennünk. Egyik sem „belleltül“ gonosz, csak fölületes és önző, aki az önzésnek akár mástól, akár önmagától származó elméleteivel szemben nem tud mit kezdeni és így belé-esik az utvesztőbe: ime, az a tudós, akinek csak addig ér a tudománya, hogy az intellektusnak nagyobb mennyei jutalmat követel az Uristentől, mint a heroikus cselekedeteket szülő hitnek; ime az a Fekete Nagy János, akit megejtett a pénz s a szive szunnyadó érzéseit megtagadva rombolni akar; ime az a bankár, aki a nyomorúságba lökött feleségére vonatkozó érzéseit még csak nem is sejtí és szent karácson éjszakáján unatkozni, káromkodni, sőt botozni akar; ime a busuló királyfi, aki neki busult bohóságában azt gondolja, hogy csak neki szabad szeretni s mikor ösztönös vaksága a szeretet liliumai előtt megjuhászodik, vakká lesz ugyanakkor az új ideállal szemben; ime Gavriila Suciú vagy a herecegváro primadonna vagy a nagy Prokóp, akik mind megfelelkeznek egy-egy pillanatra nemesebb hivatásukról, beledőlnek a szenvedély karjába.

Krüger muzsája továbbá folytatja tartalmilag is a magyar klasszikus költésnek hagyományait. Az eddig említett témák is láttatják ezt valamennyire. De egészen világosan mutatják a *historiai* témák. Akár a

Jengyelséget keresi fel aktuálisan, akár a franciákat, akár itthon marad tárgyért, mindenütt az az ideálisan lobogó nemzeti érzés dolgozik benne, amely Vörösmartyt, Tompát, Tóth Kálmánt és még sokat a kisebbek közül is inspirál. Persze ez nem annyi, hogy Krüger Vörösmarty-, Tompa-utánozó. Nem. Csak annyi, hogy a nemzeti érzésnek önála épen úgy nincsenek a nemzetnek jóra valósságában kételkedő, keserű, sőt humoros hangulatai, mint sokszor min-táinak sincsenek. Csak annyi, hogy akkor, mikor a nemzeti érzés tisztasága fölesendül a Krüger költeményeiben s mikor minden nemzetnek minden szenvedő és fenyegetett nemzeti érzéseivel egy körbe kapcsolódtk, nem akar az író meghallgatni semminő ellenvetést, a szatirát, vagy panaszt, amely másban az érzelem ugyanezen tövéről fakadhatna. Jellemzően állithatom szembe Vörösmartyval, akinek olyan költeményei is vannak, amelyekben az ideális lelkesség hangulata az uralkodó. De a „fején történt“ szomorú tapasztalok, a magyar hitványságnak keserű elgondolása olyan hangulatu versekre is inspirálják, mint a Jós-lat, mint a Keserű pohár, mint a Rossz bor, mint a Vén cigány. Amazok — és Krügernél is ez az eset — szónokiasabbak, népszerűbbek. Szónokiasságuknak az az oka, hogy a szónok, aki a legnemesebb hatásra, tömeg-megindításra törekszik, bölcsen is, ügyesen is elhallgat minden kontra-

**MÉLYEN LESZÁLLITOTT ÁRAK
NAGYON OLCSÓ KARÁCSONYI VÁSÁR**

Telefonsz.: 788.

Telefonsz.: 788.

BOROS J.

ékszer, óra és látszer áruházában

== RÁKÓCZI-ut. ==

dom megérteni. Hát nem helyesebb volna, ha elhalasztanánk a javaslat életbeléptetését egy évvel későbbre? Biztosíthatom a Házat, ha a javaslat életbeléptetését nem halasztjuk el, az ország egyöntetűen az ellenzék mellé áll. (Mozgás. Zaj.)

Statisztikai adatokkal igyekszik ezután kimutatni, hogy az adójavaslat rendelkezése alapján előáll az a lehetetlen helyzet, hogy egy gazdag embernek az adója kevesebb lett, ellenben a szegény embernek adója fölemelkedik. Ha az adóreform életbe lép, a mi kereskedőink és iparosaink sokkal több adót fognak fizetni, mint az osztrák iparosok és kereskedők. Hogyan versenyezhetnek tehát az osztrák iparral és kereskedelemmel? Hát nem volna tanácsosabb, ha ebben a kérdésben is érvényesülne a paritás? Ismételtlen hangoztatja, hogy nagy hibát követne el a Ház, ha az adójavaslatot nem változtatná meg. Határozati javaslatot nyújt be, mely szerint a Ház a javaslat életbeléptetését egy évre halassza el.

Tisza ellenzi Sándor javaslatát.

Tisza István gróf elnök a benyújtott határozati javaslatot nem bocsáttatja szavazásra, mert az törvénytelen. Ha Sándor azt akarja, hogy a javaslat hibái reparáltassanak, akkor az illető szakasznál tegye meg észrevételeit.

Sándor Pál kijelenti, hogy a részletes tárgyalás során fogja majd beterjeszteni javaslatát.

A következő felszólaló Madarassy Beck Gyula báró volt.

Madarassy-Beck Gyula báró azt hangoztatja, hogy a nehéz helyzetre való tekintettel elhalasztani lehet a törvény életbeléptetését, de módosítani nem lehet.

Antal Géza kifogásolja, hogy a kormány azzal indokolja a törvény életbeléptetésének elhalasztását, hogy a gazdasági helyzet igen nehéz és ez a helyzet egy évig is el fog tartani. Ez kedvezőtlen ha-

tással lesz majd az ország gazdasági viszonyaira.

Teleszky János reflektál a felszólalásokra és kijelenti, hogy a törvény életbeléptetését elhalasztani nem lehet. Kéri a javaslat elfogadását.

Ezután a javaslatot általánosságban elfogadták.

A részletes tárgyalás során az ötödik szakasznál Sándor Pál elhalasztási indítványt nyújtott be, amit azonban nem fogadtak el a Ház. A javaslatot részleteiben is elfogadták.

Ezután a külkereskedelmek és forgalmak viszonyainak rendezéséről nyújtott be javaslatot Beöthy László. A javaslat-hoz több hozzászólás történt, mely után ugy általánosságban, mint részleteiben elfogadták.

Végül Lukács László a védköteleseknek a kivándorlástól való eltiltása tárgyában nyújtott be javaslatot, ezzel az ülés 3 órákor véget ért.

13 óráig beszélt.

Bécsből jelentik: A költségvetési bizottságnak obstrukciós jele ülése volt. A szlovén Gosztincsar tegnap este hat óra negyven perckor kezdett beszélni és megszakítás nélkül ma reggel hét óra negyvenöt percig beszélt. A szónok mindvégig friss volt és a fáradságnak semmi nyoma sem mutatkozott rajta. Ma reggel hat órákor tíz pernyi szünetet kért, amelyet az elnök megtagadott tőle, azt mondván, hogy már eleget beszélt és hogy legfőbb ideje, hogy beszédét abbahagyja. Gosztincsar reggel háromnegyed nyolckor fejezte be beszédét s ekkor a szlovének azt indítványozták, hogy az ülést rekesszék be. Az indítványt harminc szavazattal kettő ellen elvetették. Háromnegyed nyolckor Korovec kezdett beszélni és háromnegyed tizenegykor, tehát negyed órával a képviselőházi ülés megnyitása előtt még mindig beszélt.

A munkapárt értekezlete.

A megyei nemzeti munkapárt tegnap tartotta meg rendes évnegyedes értekezletét a Pannonia éttermében. Az értekezleten közepes érdeklődés nyilvánult meg. A párt elnöke Szunyogh Szaboles sem jelent meg s így az elnöki széket Markovits Antal, mint korelnök foglalta el. Az értekezlet megnyitása után elsősorban Csáky Albin gróf haláláról emlékezett meg az elnök. Mint a szabadelvű politika legkimagaslóbb oszlopát parentálták el az értekezleten. Majd elhatározták, hogy a párt részvétét fogja nyilvánítani.

Ezután a megyei közgyűlés tárgysorozatára tértek rá. Egy ügyben hoztak párt-határozatot és pedig az igazoló választmányban, valamint a közigazgatási bizottságban megüresedő helyek betöltése tárgyában. A párt abban állapodott meg, hogy az igazoló választmányba Ertsey Péter dr. helyére Nadányi Pál mellett foglalnak állást és a lejáró négy tagsági helyre pedig a régi tagokat jelölik és pedig Gyöngyössy Istvánt, Tatár Zoltánt, Udvarhelyi Bélát, Baranyi Andrást. A közigazgatási bizottságba Pallay Lajos, Lovassy Ferenc, Papp Miklós és Nyisztor Alajos mellett foglalt állást a párt.

A többi tárgyban az állandó választmány javaslatát fogadta el. Ezzel az értekezlet véget is ért.

Érdekes megemlíteni, hogy a munkapárt egyáltalán nem tette szóvá az árvaszéki kölesönök ügyét, pedig ebben a dologban a mai közgyűlésen kilátás van rá, hogy élénk vitára fog alkalmat adni az ügy és szava-

érzést, kontragondolatot, amelynek meg nem értése veszedelmeztetné az összhatást. És ez a fölfogás egészen logikus okoskodás azok részéről, sőt bölcsesség is azok részéről, akik hisznek benne, hogy a tiszta ideálokat szolgáló szónoklat, költés a világot reformálni képesek, vagy legalább megadják az első lökéseket e reform megindítására.

Krüger muzsájának igen jellemző tulajdonsága továbbá az is, hogy majdnem minden versének van csattanója. Emiatt némelyek a magyar Coppének nevezik. Miért nem inkább epikus, a históriából meg a nagyobb stílu életből merítő Szaboleskának? Hiszen való igaz, hogy Coppének sok a hasonló témája, sok a hasonló csattanója. Még az is igaz, hogy a francia temperamentumnak és a magyarnak is sok a rokonsága abban a lelkeségben, amely kellő megfontolás nélkül, csak a szív nemes érzéseitől táplálva, a tantáziától hajtva gyártja is, alkalmazza is a teóriákat. Mindazonáltal egész más Coppe, egész más Krüger.

Krüger mindegyik hőse vagy gondolatban, vagy tényleg elindult azon az uton, a mely elvezet a bennem is, benned is, bennük is szunnyadó ideál szolgálatától. Egy időre nagy veszedelem fenyegeti ezeket a megtévelyedetteket. De a veszedelem, vagy egyáltalában, nem esap le rájuk, akkor kigyógyulnak, vagy lecsap rájuk s akkor megbuknak. Ez a csattanó, az a valami, ami epigrammá point-t ad Krüger minden költeményének.

És mi gyógyítja meg őket? Mi bukattja meg őket? Meggyógyítja őket az, hogy engednek az emberi szív természetes jószágának, engednek annak a sürgető pillanatnak, amely az életben nem is egyszer eleven erővel csapkodja meg a lelket, amelynek azonban még annyi csapkodását sem hallja meg az, aki csakugyan belemerült örlő sodrába a szenvedélynek. S mi bukattja meg őket? Az, hogy kevésbé szerencsések, mint az imént említettek: „elkéstek egy löfejjel”, elhibázták a terminust, amelyben engedniök kellett volna annak a csapkodó elevenerőnek s így végiggázol rajtuk a „sors”, vagy az „élet”. De még bukásuk is legtöbbször fölemelő: olyan, mintha valaki meghal és nagy, nemzeti színű lobogóval borítjuk be a holttestét; olyan, hogy bukásuk nem jelenti bukását annak az ideálnak is, amelynek szolgálatában álltak; olyan, hogy egy pillanatra sem kerül belénk mélyeséges révedezés, reszkető aggodalom afelől, hogy ideáljainkat fenyegeti komoly veszedelem. Szóval bukásuk nem tragikus, hanem epikus bukás. Alig van néhány költeménye, amelyben a tragikum mélyen megrendítő hatásaival találkozunk. Esztétikai szempontból ezek a kötetnek legértékesebbjei s világosan mutatják, hogy nagy és mély érzeke van költőjüknek a szív örvényei ábrázolására s annak a kevés szavu, komprimált magyar léleknek a szemléltetésére is, amely szeretője az erős, a halálos szomorúságnak.

Mindent összevéve: Krüger, a költő is ugyanaz, aki Krüger a szónok. Költése tele van hittel, bizalommal, haladó reménység-gel. Nem az életnek rengeteg problémájára utal. A tömérdek kutató nehézséget lobogó lelke meg nem látja, vagy ha meglátja is, huszáros hatvágással ragadná magával a kereszténység hívóit, a nemzeti érzés rajongóit. Akár az ifju Toldy Miklós, nem paraszti, hanem öntudatosabb, változatosabb kiadásban. — Nyelve is, ez a tősgyökeres magyar nyelv, verse is, ez a szépen pergő, a magyar költés hagyományával bölcsen számoló külső forma, Arany Jánosnak nemes, patinás iskolájában termett. Persze ez nem jelent annyit, hogy ez a nyelv, ez a forma az egyedül jogosult. De ha valaki benső harmóniás tartalmat úgy akar elfogadtatni a közönségével, hogy ennek a lelkében — hosszas, fáradságos utakra nem lévén elkészülve — ellenmondás, a legkisebb disszonancia nélkül egyesüljön forma és tartalom, annak csakugyan számolnia kell az epikus hagyományokkal. És ha valaki arra vállalkozik, hogy költői, művészi impulzusokat a lehető legnagyobb körnek tegyen közös kincsévé, az igen szép, igen nagy, igen Eötvösös feladatra vállalkozott. Méltó arra, hogy szívünk, lelkünk egész melegségével megszorítsuk érte a kezét.

Vucskits Jenő.

Nagyvárad

Tisztviselők Fogyasztási Szövetkezete

fűszer-, csemege-bor és gyarmatárukban

Telefon 769. sz.

legolcsóbb bevásárlási forrás.

Telefon 769. sz.

Rákóczi-ut. 6. szám alatt az Orsolya-zárda épületében

zással fognak dönteni a most igen fontos kérdésben. Mint értesülünk a vidéki bizottsági tagok között mozgalom indult meg az iránt, hogy az árvaszéki elnök előterjesztését a 300000 korona kiutalása iránt teljesítse a törvényhatóság.

A szakosztályon ugyanis egyoldalulag világították meg ezt a kérdést és úgy tűntek fel, mintha ez a nagyváradai pénzügyi intézetek ellen akarna irányulni. Azóta tisztázódott a helyzet, mert beigazolást nyert, hogy a 300000 koronának a nagyváradai intézetekből való elvonása nem jelentene veszedelmet, mert az árvaszék már kétféleliót kivett és ennek dacára a pénzügyi intézetek nem éreztek nagy megrázkódást. A kivett pénzeket ugyanis az árvaszék olyan gazdáknak adta ki, akiket tartozásuk törlesztésére a pénzügyi intézetek szoritottak. Tehát a kivett pénzek jó része visszakérült a nagyváradai bankokba, csupán s gazdák helyzetén segített az árvaszék. Így lenne a most előterjesztett 300000 koronával is, amit a megszorult gazdaközönség nagyon kíván.

Mindenesetre érdemes az ügy a megfontolásra és alkalmas arra, hogy a mai közgyűlésen érdemleges bírálatot is hozzon benne a törvényhatóság.

A nemzetiségi izgatók. Szegedről jelentik: napról-napra növekszik a száma azoknak a nemzetiségi izgatóknak, akiket a délvidékről szállítanak be a szegedi ügyészség fogházába. A munka már annyira felszaporodott, hogy külön vizsgálóbírói kellett delegálni a nemzetiségi bűnügyek elintézésére. Ezeket a vizsgálatokat Marton József dr. törvényszéki bíró végzi. A szegedi ügyészség legújabb foglya Gyurkovics Szvetozár, akit két esendő és egy honvédkáplár kísért be Apatinból. Az izgatónak az a bűne, hogy merényletet kísérelt meg a vonat ellen, amennyiben felszedte a sineket a szabadkai vonalon fekvő Apatin állomás mellett. A vasuti őrségségének köszönhető, hogy idejében észrevették a merényletet és így megakadályozhatták a katasztrófát.

Mennek a muszka elé. Mármarosszigetről jelentik: Eddig csendben voltak a mármarosai ruthének, akik most, hogy háborús szellők fujdogálnak fészkelődni kezdenek. Egyik-másik oroszországi maszlagtól megkötyagosodott irhóci ruthén sietett kijelenteni, hogy ha kitor a háboru és bejön a muszka, ők előbb a zsidókat, azután az urakat ölik le és rabolják ki, azután pedig csatlakoznak a cár seregéhez. — Ilyenfajta beszédétől nem riadt vissza Mununka János sem, aki Argyelán csendőr, Rosenfeld Lipót és Herskovits Koppel előtt olyan kijelentést tett, hogy amint ő és vele együtt érző társai meghallják, hogy a muszka a „Granicon” van, azonnal mennek elébe. Dr. Hánka Imre vizsgálóbíró ez ügyben váratlanul vizsgálat tartás céljából tegnap kiutazott a Tarac völgyében fekvő Irhóc községbe. Ez a vizsgálat lesz hivatalosan kideríteni, hogy a feltűnni vágyás, vagy a józan ész hiánya készíti-e ezeket a nagyhangú kijelentéseket tévő embereket a fészkelődésre.

Középiskolai
magánvizsgára, érettségire, javító vizsgákra egész nyáron át készülni a **dr. Kállay-fele szemináriumban** (Budapest, IX. Lónyay-utca 18 b. Telefon 125-38) Eredményei köztes tudomásulag kiválóak.

Városi tejközpont.

Tárgyalás a gazdasági egyesülettel.

Nagy-Várad város törvényhatósága elhatározta, hogy a város közönségének egészséges tejjel való ellátása céljából városi tejközpontot létesít, még pedig házikézelésben.

A nagyváradai tejesarnok részvénytársaság a saját érdekeit veszélyeztetve látja a város akciójában s mindenképen elakarván kerülni a veszedelmes konkurenciát, ajánlatot tett, hogy legalább ideiglenesen adja át a város az általa lekötött tejmenyiséget kezelésbe, míg a miniszter jóváhagyása leérkezik a házikézelésre vonatkozólag.

Amint már közöltük, a belügyminiszter jóváhagyása már megérkezett, azonban a földmívelési miniszter szakvéleménye alapján a miniszter kifejezést adott azon óhajának, hogy a város a biharmegyei gazdasági egyesülettel lépjen összeköttetésbe s az üzemet az egyesület venni a kezébe, a város által átadott tejközpont igénybe vétele mellett. Ajánlotta továbbá a miniszter, hogy a helyi viszonyoknak megfelelő átdolgozása mellett Kassa város és az Abaujtornamegyei gazdasági egyesület között kötött szerződést vegye Nagy-Várad mintául.

A város tanácsa a miniszter óhaja elől nem zárkózott el, s a gazdasági egyesülettel megindítandó tárgyalásokkal Gerő Ármin főkapitányt, Komlóssy József gazd. tanácsost és dr. Thury László városi főügyészt bízta meg, míg a biharmegyei gazdasági egyesület a tárgyalásra a maga kebeléből Weingartner Andor egyleti titkárt, Molnár Ferencz orsz. gazdasági felügyelőt és Olasz Elemér megyei birtokost küldte ki.

A kiküldöttek hétfőn megtartották előértekezletüket, amelyen a gazdasági egyesület titkára ismertette a kassai szerződést. E szerint a Kassa város és az abaujtornamegyei gazd. egyesület között kötött szerződés főbb pontjai a következők:

A telket Kassa városa adja. Az egyesület felépíti és berendezzi a tejközpontot. A város erre a célra 90000 korona költséget vesz fel, az egyesület pedig 50000 koronát fektet be. A város 10 éven át évi 2000 korona szubvenciót ad az egyesületnek, az egyesület pedig köteles a város által felvett kölcsön annuitását viselni. — 1914. évtől 2—4—6 ezer literig a tejárakat a város és az egyesület közösen állapítják meg. A regie-költség legföllebb 6 fill. lehet literenkint.

A szerződés 30 évre kötött; de 2 évvel előbb a város megválthatja a telepet, 40 százalék leütésével. — Negyven év eltelte után az egyesület az összes berendezéseket teljesen ingyen átadja Kassa városának.

A biharmegyei gazdasági egyesület kiküldöttei kijelentették, hogy ilyen alakban a szerződést magukéva nem tehetik, mert hasonló előnyöket Nagyvárad városának, érdekeik kockáztatása nélkül nem nyújthatnak, hanem felvetették azt az eszmét, hogy Nagyvárad városa a saját regiebe építse fel és rendezze be a tejközpontot és bizonyos bérösszegért adja bérbe a gazdasági egyesületnek.

Nagyvárad város megbízottjai kijelentették, hogy véleményük szerint, a város sehogy sem megy bele a tejközpont bérbeadásába. Amint a törvényhatósági bizottság többségének véleményét ismerik, a város egyedül házikézelésben akarja a tejesarnokot vezetni s azt ki nem adja a kezéből.

Felvetették azonban a város megbízottjai azt az ajánlatot, hogy igyekezzenek a Bihar-

megyei Gazdasági Egyesület a tejtermelő gazdákat rábírná arra, hogy tejtermékeiket adják át Nagy-Várad városának, mert csak így biztosítható az egységes és kifogástalan tej forgalomba hozatala, aminek az egészségügyi előnyeit a vármegye közönsége is élvezzi, amikor Nagy-Váradon tartózkodik. A város képviselői még azt az ígéretet is tették, hogy az esetben, ha a gazdasági egyesület a városi a tejesarnokot felkarolja s azt bőségesen ellátja tejjel, a város törvényhatósági bizottságának előterjesztést tesznek, hogy rekompenciaképpen az elérendő évi tiszta haszonnak bizonyos százalékát a tejközpont fejlesztésének céljaira az egyesületnek adja át a város.

A gazdasági egyesület kiküldöttei a felvetett eszmét elfogadták s kijelentették, hogy az egyesület választmányának jelentést tesznek s az elhatározásról értesítik a város tanácsát.

Gerő Ármin főkapitány, aki az egész tejközpont dolgát nagy buzgalommal vezeti, az értekezlet eredményéről a városi tanácsnak a mai ülésén jelentést tesz és — mint értesülünk — javasolni fogja, hogy a nagyváradai tejesarnok részvénytársaság fuzionális ajánlatát mellőzze a város s a pár nap múlva már teljesen kész és berendezett városi tejközpont telepét vegye házikézelésbe és az üzemet lehetőleg már a jövő héten kezdje meg.

KOVÁCS GYULA az esküdtek előtt.

A tárgyalás második napja.

Tegnap csekély érdeklődés mellett folytatták Kovács Gyula bűnpörét. Még a csekély számú jegyekkel se igen jöttek el a tárgyalásra.

Reggel 9 órakor nyitotta meg a tárgyalást Balogh elnök.

Első sorban Halmai Elemér lapszerkesztőt hallgatták ki. A lövésekre sietett be a terembe, a lövés villanását látta. Az elnök kérdéseire kijelentette, hogy Kovács éppen séggyel nem célzott.

Dr. Gonda védő: Ön azt vallotta, hogy két egymásra közvetlen következő lövés után Kovácsot támoynni látta?

— Igen, ez így is volt.

Tanut megesküti.

Gróf Tisza Kálmán nem jelenvén meg, Balogh elnök Sélley főügyész indítványára elrendeli a nyomozás során tett vallomásoknak felolvasását. Mikovich szavazóbíró a vallomásról szóló jegyzőkönyvet felolvassa, amely szerint gróf Tisza látta, hogy István bátyjára Kovács a negyedik padsorból célozva lött kétszer. A lövések szerinte is gyors egymásutánban történtek. A negyedik lövést félig elesve intézte önmaga felé. Mielőtt a tett helyére ért Kubinyi és Ertsey és még pár képviselő megrohanta és lefogta Kovácsot.

Ezután dr. báró Herezel Manót hallgatják ki.

Balogh elnök: Milyen állapotban szállították be Önhez Kovácsot?

— Szét volt roncsolva homlokcsontja. Narkózis nélkül operáltam. Az operáció után két órával tért eszméletre.

— Igaz-e, hogy Kovács első kérdése az volt: Él-e Tisza István?

— Igen!

— Eszméleténél volt-e ekkor Kovács Gyula?

— Nem merném állítani, hogy már teljesen öntudatnál volt.

— Jelen volt professzor ur, mikor a vizsgálóbíró kihallgatta először Kovácsot?

— Nem.

Sélley főügyész: Ebben az időben beszélt más is Kovácsossal?

— Ha eszméleténél volt; nincs ki-zárva.

Polónyi védő: Maradhatott-e teljes fel-ügyelet nélkül Kovács egy pillanatig is?

— Nem. Ez ki van zárva.

Ezek után Kovács sebesülésére nézve tesz kérdést Polónyi, mire Kovács idegesen odaszól Polónyinak, mire a védő az idevágó kérdést abbahagyja.

Polónyi védő áll fel ezután és sür-gős előterjesztést tesz, hogy a lösebre nézve mint tanut Ajtay Sándor tanárt hall-gassák ki.

Baloghy elnök összeszólalkozik Poló-nyi Dezsővel, aki ez ügyben határozat-ot kér, míg Baloghy elnök kijelenti, hogy csak később fognak dönteni e kér-désben.

Ezután dr. Sándor államrendőrségi ta-nácsost hallgatják ki. Sándor volt az, aki átment a soros vizsgálóbíróhoz, akivel együtt kimentek Kovácsot kihallgatni. Azt a be-nyomást tette rá Kovács — folytatja Sán-dor — hogy még abban a súlyos állapotban is teljes öntudatánál volt. Feltűnően hide-gen és nem izgatottan viselkedett a kihall-gatás alatt.

Dr. Gonda megjegyzi, hogy a védelem se vonja kétségbe, hogy Kovács délután 4 óra tájban már öntudatnál volt.

— Kijelentette többször Kovács a vizs-gálóbíró előtt, hogy nem emlékszik a terem-ben történetekre?

— Igen, ez a kijelentés többször is elő-fordult.

Baloghy elnök ezután megmutatja az esküdteknek a golyót, amelyet kioperált Kovács fejéből Herczel báró. Majd az a re-volvergolyó is kézről-kézre jár, amelyet a képviselőház elnöki emelvényéből szed-tek ki.

Sándor rendőrtanácsos után dr. Török rendőrségi fogalmazót hallgatják ki.

Elmondja a Herczel-szanatóriumban történt kihallgatást, amelyről szóló jegyző-könyvet ő mint tanu irt alá és Sélley fő-ügyész kérdésére megerősíti azt a tényt, hogy Kovács Gyula az ő fülehallatára is kijelentette azt, hogy másoktól arról érte-sült, hogy fegyverének golyója Tisza felé ment.

Kovács Gyula: Megteszi észrevételeit Sándor tanácsos és Török rendőrfogalmazó vallomására s elmondja a Herczel-szanató-riumban lefolyt vizsgálatot s precíz előadása igen kedvező benyomást keltett. Kovács kérte, hogy a tanácsos és az ő előadása közti különbség leszögezése, illetve az ő igazának kimutatása céljából idézzék be Szlavek vizsgálóbírót és a kihallgatáson szerepelt hatósági személyeket.

A következő tanu dr. Katona, a Herczel-szanatórium orvosa, aki szerint az operált beteghez orvosi engedély nélkül belépni általában tilos. Ezzel szemben Gonda ksnstatálja, hogy Kovácsnál igenis vol-tak benn rögtön az operáció után és pedig a bátyja és Egry Béla képviselő.

Ezek után sor kerülne 4 tanu meg-esketésére, de Gonda védő ellenzi Sándor megesketését, mert ennek vallomása, sze-rinte, határozottan megcáfolást nyert, rész-ben okirattal, részben a már kihallgatott s részben kihallgatandó tanukkal.

Az elnök dr. Sélley főügyész szólítja föl azután nyilatkozattételre Ajtay tanár kihallgatásának kérdésében.

Dr. Sélley: Méltóztassék az indítványt elutasítani, mert szakértő tanuképpen nem szerepelhet.

Dr. Polónyi védő kifejti, hogy miért szükséges Ajtay kihallgatása. Öntudatlanság kétféle módon állhat elő. Erőművi uton, azonkívül van patológikus öntudatlanság.

A patológikus öntudatlanságot követő álom után tiszta eszméltre ébred a beteg, sőt frissebb a normálisnál az öntudata, míg az erőművi öntudatlanság után kábultság következik. Ajtay tévesen azt hitte, hogy a golyó behatolt az agyba, és hogy meg kel-

lett nyitni az agyüreget. Ha így lett volna, akkor a golyó agyarázkódást idézett volna elő. Ajtay ezzel magyarázta az öntudatlan-ságot.

A védelemnek a vizsgálat befejezéséig nem volt alkalmja arra sem, hogy egyetlen aktát láthatott volna, sőt felküldték az igaz-ságügyi orvosi tanáchoz a szakvéleménye-ket, a nélkül, hogy a védelem közelférhetett volna hozzá és hogy indítványt tehetett volna.

Az elnök felfüggeszti az ülést, a bíróság visszavonul határozathozatalra.

Mintegy félórai tanácskozás után a bi-róság ismét bevonult és Baloghy elnök ki-hirdette a határozatot, a mely úgy szól, hogy a bíróság helyt ad a Herczel-szanató-rium két ápolónőjének kihallgatása iránt tett előterjesztésnek, az ápolónőket telefonon megidézi, a többi tanu, köztük dr. Ajtay Sándor kihallgatására nézve tett előterjesz-tést ellenben elutasítja.

Következett a tanuk sorában Porkoláb Imre kocsis. Az inámi pusztán szolgál, Strasser Henriknek, Kovács Gyula apjának az uradalmában. Libériás, jóképű magyar fiu. Tíz év óta szolgál Inámon, az apja har-mincöt év óta. Junius harmadikán vásár volt Szakcsón. Ott volt Kovácssal lovat venni.

Schwarz Ernő lókereskedő junius har-madikán a szakcsi vásáron találkozott Ko-vácssal. Arról beszélgettek, hogy hol le-hetne közelebb lovat venni.

Ezután a két fegyverszakértő, Mravkó József törvényszéki hites fegyverszakértő és Remetei Kőváry János ellenőrző szakértő együttesen jelent meg a bíróság előtt.

Az elnök Mravkóhoz: Mondja meg, alkalmas-e a bűnjel revolver emberi élet kioltására?

— Hát alkalmas volna.

— Egyenesen válaszoljon, alkalmas-e vagy sem?

— Közvetlen közelből két és fél centi-méteres fenyődeszkát keresztül viszi. Alkal-mas az emberölésre.

— Üres volt a golyó?

— Igen.

— Lehet vele célozni?

— Annak, a ki tud revolverrel banni, lehet vele célozni. Hét-nyolc lépésről céloztam és találtam, 11 lépésről már nagy differencia mutatkozott, 12 lépésről már nem lehet találni.

Remetei Kőváry János a védelem részé-ről alkalmazott ellenőrző fegyverszakértő ki-jelenti, hogy a fegyver nyolc-kilenc mé-ternyi távolságból nem alkalmas ember-ölésre, mert a tölténynek és a löpörnek viszonya 1:6 kell hogy legyen, másképp nem bír ölni erővel.

Az elnök: Ha én önt nyolc-kilenc mé-terről a deszka mögé állítanám és lőnék önre, kiállana?

— Igen.

— Hát szabadon?

— Szabadon is ruhában. csak meztele-nül nem.

Ezután felolvasták a képviselőházi hely-színi szemle jegyzőkönyvét.

Dr. Gonda védő annak megállapítását kéri, hogy a helyszíni szemléről felvett jegyzőkönyvben nincsen nyoma az ötödik lövésnek, amely Browningból jött. Ezt csak úgy utólag vették fel a jegyzőkönyvbe. Mi-után ennek megállapítása megtörtént, dr. Polónyi védő konstatálja, hogy hivatalosan hét méter 25 centiméternek állapították meg azt a távolságot, amelyből Kovács az emel-vényre lőtt. De ez a megállapítás téves, mert a távolság hosszabb volt.

Derzsy Zsuzsánát hallgatták ki ezután. A Herczel-szanatóriumban ápolónő volt Ko-vács mellett. Elmondja, hogy az operáció után Kovács fivére bement a beteghez, mert Kovács kért valakit hozzátartozói közül. Mikor Kovács eszméltre tért, azt kérdezte tőle (az ápolónőtől), hogy él-e Tisza.

— Mondja meg igaz lelkére — mondotta

akkor neki Kovács — hogy van-e valami baja Tiszának, mert hogyha van, akkor én végzek magammal.

Kovács nem bűnös.

Az esküdtszék elnöke 9 órakor hirdette ki az esküdtek határozatát. Eszerint az esküdtek határozata hét-nél több nem volt. Az esküdtek nem bűnösnek találták Kovács Gyulát.

A határozat alapján a törvény-szék Kovácsot felmentette és azon-nal szabadlábra helyezte.

A felmentett Kovácsot nagy óvá-ciókban részesítették a jelenlévő képviselők és a közönség.

Este Kovács tiszteletére vacsorát rendeztek.

..HIREK..

* **Uj címzetes püspök.** A Magyar Kurir jelenti: A vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére a király Czeizel Gábor pápai prelátust, a nyitrai székes-káptalan nagyprépostját, Szent Gergelyről nevezett kalocsai címzetes apátot dulcinói címzetes püspökké nevezte ki. Ezt a ki-nevezést a hivatalos lap egyik legközelebbi száma fogja közölni.

* **Előléptetések a gör. kath. káptalanban.** A hivatalos lap tegnapi száma közli, hogy a király a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére a nagyváradi gör. szertartású kath. székeskáp-talanban Buteán János éneklőkanonoknak az olvasó kanonokságra, dr. Stan Flórián örkanonoknak az éneklőkanonokságra, Cice-ronescu Sámuel iskolás kanonoknak az ör-kanonokságra, dr. Bulck Kornél irodakano-noknak az iskolás kanonokságra való foko-zatos előterjesztését jóváhagyta.

* **Áthelyezés.** A magyar kir. igaz-ságügyminiszter Biró Ferenc békési kir. járásbírói irnokot a nagyváradi kir. tör-vényszékhez helyezte át.

* **Vetítőest a Katholikus Kör-ben.** A Katholikus Kör tegnapi vetítő-estélyén a rossz idő dacára is színültig meg-telt a Kör nagyterme elegáns és előkelő közönséggel. Dr. Karácsonyi János kanonok, tartotta az értékes előadást. A Szentföldről szóló eme második előadásban Palesztina azon részeit mutatta be, amelyek Karácsony ünnepével vannak vonatkozásban. Egymás-után jelentek meg a fehér vásznon Beth-lehem, Názareth vidéke, ezután Genezáreth környéke és a Szentföld többi szebbnél szebb, a keresztény világnak örökké emlé-kezetes helyei. Különösen érdekessé és von-zóvá tette az előadást az, hogy dr. Karács-onyi a képek során saját egyéni impressziói-ról is megemlékezett. Az illusztris előadót a közönség lelkesen megtapsolta. Legközelebb e hó 30-án délután 4 órakor a gyermekek számára mesedélután lesz. Dr. Kovács S. János és dr. Vucskics Jenő meseelőadásait színes vetített képek fogják kísélni.

* **Drágasági pótlék a városnál.** Szűcs Géza városi főszámvevő bejelentette Nagyvárad város tanácsának, hogy az 1913. évi költségvetésbe bevette, miszerint mind-

azok, akik eddig kaptak drágasági pótlékot, a jövő évben is kapják e címen fizetésük 10 százalékát. Kéri, hogy erre vonatkozólag tegyen előterjesztést a tanács a törvényhatóságnak. A drágasági pótlékot azok a városi alkalmazottak kapják, akik az állami segélyből nem részesültek s így csak a korábbi fizetésüket kapják.

* **Elmaradt ülés.** Tegnap délutánra volt kitűzve Nagyvárad város jogügyi szakbizottságának ülése, azonban a tagok közül csupán dr Adorján Emil jelent meg s így nem tarthatták meg a tanácskozást.

* **Biharmegye közgyűlése.** Biharmegye törvényhatósága ma kezdi meg ez évi utolsó közgyűlését. A közgyűlésen több mint 400 ügy fog tárgyalás alá kerülni, melyek közül nem egy igen érdekes és fontos jelentőségű. Az ülés, melyen Miszkolczy Ferenc főispán fog elnökölni délelőtt 9 órakor veszi kezdetét.

* **A tisztviselők fizetése és a családi-pótlék.** Nagyvárad város pénzügyi szakbizottsága ma, szerdán, december 18-án délután 4 órakor ülést tart a városházán. Ez alkalommal a városi tisztviselők fizetésrendezését és az ezzel kapcsolatos kérvényeket, továbbá a családi pótlékról szóló szabályrendelet-tervezetet tárgyalják.

* **Hol lehet Szerbiába utazni?** A belügyminiszter körrendeletet bocsátott ki, amelyben elrendeli, hogy utlevéllel Szerbiába csak Panesován, Kevevárán, Baziáson és Orsován át lehet menni, mert a többi utlevélvizsgáló állomást, a Szerbia felé irányuló határforgalom fokozottabb ellenőrzése végett beszüntette a kormány. Ezen rendelkezés szerint tehát Zimonyon át nem lehet utlevéllel sem átmenni Szerbiába.

* **Karácsonyi színelőadás a Kath. Legényegyletben.** Folyó hó 25-én délután fél órakor működvelő színelőadást rendez a legényegyleti ifjúság: „Ami föntart minket”. Irta: Erdősi Károly, karácsonyi életkép az iparos világból 3 felvonásban. Külön meghívókat nem küld szét az egylet, az ujságban közzétett közlemény szolgáljon szíves meghívó gyanánt mindazoknak, akik az iparos nevelés nemese intézményének nagy fontosságát különösen a mai világban belátják és támogatni óhajtják.

* **Halálozás.** Lovas Károlyné szül. Pásztor Erzsébet, élete 65. évében, hosszas szenvedés után a biharmegyei kórházban elhalt. Temetése ma, december 18-án délután fél 4 órakor lesz. A holttestet Erőmihályfalvára szállítják, ahol dec. 19-én helyezik örök nyugalomra.

* **Jegyzőválasztás Monospetriben.** A Dobozy Mihály halálával megüresedett monospetri jegyzői állást tegnap töltötték be választás útján. A választás alkalmával egyhangulag a helyettes jegyzőt Horváth Pétert választották meg.

* **Letartóztatott tolvajnö.** A wieni rendőrség megkeresésére a nagyváradai rendőrség letartóztatta Pokorni Róza 26 éves rovott multu eselédet, kit több rendbeli lopás gyanuja terhel. Pokorni Róza Bécsből Basa József nevű szeretője után szökött Nagyváradra s Kozlovári-utca 103. szám alatt lakást béreltek. Hat napja lakik Nagyváradon s ez idő alatt, mint mondá 840 koronát költött. Kihallgatása folyamán a szerelmes szakácsnő elmondotta, hogy ő legutóbb Bédapesten özvegy Keszlernénél

lakott, kinek penziója van s ott ettől 1000 korona készpénzt s több ékszeret lopott el s ebből telt neki a mulatozásra és a feltűnő ruházkodásra. Az elfogatásról értesítették a bécsi és budapesti rendőrséget, ahova majd Pokorni Rózát elfogják szállítani.

x **Szülők figyelmébe.** Legszebb karál csonyi ajándék jól tanuló fiuk részére egy jól lövő flóbert. A legnagyobb örömet csakis ezesszerezhetünk, semmi más ajándék nem teszi meg azt a hatást, mert a fiuk véreben már benne van a fegyver iránti vágy, ezt minden felnőtt férfi tapasztalatból tudja. Tehát, ha fiainknak örömet akarunk szerezni és őket a tanulásra serkenteni, úgy vegyünk **Ladányi** puskaműves Rákóczy uti üzletében, ahol jótállás mellett lehet mindenféle árban a legjobbat kapni. Töltények és fegyverjavítások, új fegyverek, lőpor és serét vadászati kellékek nagy választékban. Telefonszám: 269.

x **Női chevreaux** v. box cipő 7 kor. férfi box cipő 8 kor., chevreaux 9 kor., fiú box cipő 7 kor. 35-39 számig finom női fél cipő 5 kor., nyűszőr kalap 5 kor. állandó parti vételek Feketénél Elite-kávéház mellett. Calosnik nagyon olcsó árban.

x **Kossuth-utca 6. sz. ház emeletén a Köröz felüli oldalon modern három szobás lakás** mellékhelyiségekkel azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

x **Jenny Jenő** óras, ékszerész és lát-szerész a **karácsonyi** és **ujévi** alkalomra ajánlja dúsán felszerelt óra és ékszer nagy raktárát jutányos árban. **Szent János-u. 39. sz.** Óra és ékszer javításokat pontosan eszközölk. Tanuló felvétetik.

x **Egy 5 szobás lakás Rákóczi-út 32., Gerő-házban, 1913. május 1-re kiadó.**

x **Ungváry Gergely** könyv- és papirkereskedése Nagyvárad, **Rákóczi-ut** (Orsolyazárda). Ajánlja dúsán felszerelt raktárát, **szépirodalmi és ifjúsági** könyvekben, valamint **legújabb művészi lapokban.**

x **Aszódi** olcsó karácsonyi vásárja **Kocsuth utca Sas-palota.** A helyi és vidéki mélyen tisztelt vevőközönség b. tudomására hozom, hogy friss déli áruim megérkeztek. Vidékieknek szállít postán Magyarország bármely állomására a közkedvelt **aszódi-cég.** Elsőrendű datolya, malaga és füge, óriás tiroli maroni, olasz mogyoró és cocusdió, mézédés narancs és érett citrom, remek cukrozott déli gyümölcsök, bámulatos szép és kitűnő ízű theasütemények, legnemesebb fajú kínai theák, valódi angol és francia rumok igazán meglepő olcsó ártért. Dús választék **karácsonyi** és **ujévi** cukorkákban, nagyban és kicsinyben. Állandóan friss pörkölt zamatos kávé 8-féle vegyületekből, melyből próbarendelést méltóztassanak tenni. Kiváló tisztelettel: **Aszódi Mihály** trieszti kávé és thea közvetlen behozatala, cukorka és déligyümölcs nagykereskedő. Telefonszám egész megyére 635. Fiók telefon 1016. Fióküzlet **Cukorka Király** Kert-utca. — **Csokoládé Király** Rákóczi ut. Telefon 610. — Gerbeaud cukorkák és sütemények friss minőségben.

Praktikus és olcsó
ékszer- és óra-ajándékok
Schmutzler Jánosnál

szereshetők be Nagyvárad, Bazár-épület.
Órajavítások szakszerűen eszközöltetnek.

A „Biharmegyei Gazdák Aru- és Hitelintézete Rt.” sertéshizlaldájában (Össi-tér) hizott sertések a napi áron egyenként is kaphatók.

A Tiszántúl naptára.

Örömmel jelentjük olvasóinknak, hogy a keresztény közönség körében megindult sajtóakeió egyre szebb és szebb gyümölcsöket terem. Lapunk terjed, családi kör, családi kör után nyílik meg előtte s egyre több keresztény lélekben fakad visszhang a keresztény gondolat hívó szavára.

A mi közönségünk megértette a kor hívó szavát, mely a sajtó fontosságára tereli lelkek figyelmét. Pár hónap alatt százakra menő új sereg gyűlt a keresztény sajtó zászlaja alá s azóta is előfizetőink maguk a lap legbuzgóbb terjesztői.

Ennek viszonzásául a szerkesztőség is igyekszik minden tekintetben kifogástalan lapot adni olvasói kezébe. Az ujság nagyobb terjedelme fokozott munkával jár, de ezt a nagyobb munkásságot kész örömmel fejtjük ki, mikor ellenértékét megtaláljuk a közönség fokozódó elismerésében.

Elhatároztuk azon felül, hogy ujévi ajándékkul kiadjuk a

Tiszántúl naptárát.

Ma már csaknem valamennyi lap ad naptárt olvasóinak. Sajnos, a naptárak nagy része ugyanolyan, mint a hitellenes sajtó: nem méltó arra, hogy keresztény család asztalán helyet foglaljon. A

Tiszántúl naptára

ebben a tekintetben is kifogástalan lesz; nemcsak díszes kiállítása, hanem tartalmának előkelő színvonala és korrekt keresztény szelleme is garancia arra nézve, hogy olvasóink szeretettel fogják fogadni.

Kérjük ismételtlen olvasóinkat, terjesszék lapunkat minél szélesebb körben; a hány új előfizetőt szereznek a keresztény sajtónak, annyi új őrtüze lobban fel a keresztény Magyarország egyre növekvő táborának.

Valódi Amerikai és Chas-sala cipők, legjobb Bor-alino és Pichler kalapok

REICHARD áruháza

cégnél szerezhetők be.

SZÍNHÁZ

Heti műsor:

Szerda: Éva. (Bérletszünet.)
Csütörtök: Éva. (Bérletszünet.)
Péntek: Éva. (B. bérlet.)
Szombat: Éva. (C. bérlet.)
Vasárnap délután: Napraforgós hölgy; este: Éva. (Kisbérlet.)
Hétfőn: Éva. (A. bérlet.)

Éva.

Már évek óta minden színháznak legpompásabb beváló kasszadarabja az új Lehár-operett, amely évről-évre megjelenik s mindenik új operett bejárja az egész művelt világot.

Mi okozza Lehárnak ezt a páratlan sikerét? Először az, hogy senki sem ismeri nála jobban a közönség izlését úgy zene,

mint libretto dolgában, másodszer az, hogy mindig becsületes munkát végez, minden darabját alaposan kidolgozza.

A zenében és librettóban egyaránt nem keresi a tulságosan újat, mert a közönség zöme konzervatív s nem szívesen halad kelően ki nem taposott ösvényen, arra azonban gondosan vigyáz, hogy unalmassá ne váljék. Nem is unalmas, pedig a Lehár zene már tipussá, a Lehár operett már önálló műfajjá vált, de az ő sajátos zenéje és egy csapáson haladó darabjai már magukban véve is változatosak.

Éva, a grófnővé váló gyári leány egyszerű s néhel érzékeny története nem ismeretlen előttünk, de mikor végighallgatjuk, nem jut eszünkbe hasonlatosságokat keresni, a fülbemászó édeskés dallamoknak sem keressük az eredetijét. Egyszerűen tetszik az egész s ami tetszik, az szép.

Főerőssége Lehárnak a zenekar, csodásan szép a hangszerelése. Minden dallamot, motívumot, a legegyszerűbbet is megsokszorozza, kiszinezi a zenekar. A szép részek felsorolására nincs helyünk, de kiemelkedik a máris népszerű keringő, az első felvonás ketőse, a szeptett, a közjáték stb.

A címszerepben Görög Olga nagy igyekezetet árul el és szép sikert is aratott. Szerepének minden részletét — néhol tulságosan — is kidolgozta, énekére nagyon vigyázott, szép hangja pompásan esengett. A keringőt háromszor kellett megismételnie. Öltözeteit a hozzáértők egész vagyona becsülték, főleg a lila kosztüm a hermelin sállal és muffal valóságos szenzációt keltett a hölgyek között. Partnere Megyaszay tökéletes alakítást nyújtott, önmagát felülmúlta s azt hisszük nem hizelgünk neki, ha a legjobb magyar énekes bonvivannak tartjuk. A bemutató sikerében igen nagy része van.

Nagyon jó volt Horváth Mici is, ebben a szerepben olyan nagyfokú haladást mutatott fel művészi pályáján, hogy a legteljesebb elismerés illeti meg. Tompa Béla természetesen most is pompás volt. A táncokban Medgyaszay, Medgyaszayné és Tompa vezettek. A kisebb szerepekben Hunyady, Nádas és Ocskay jeleskedtek. Az összjáték kifogástalan, a rendezés leleményes és pontos, a kiállítás fényes volt. A zenekar Várady Aladár vezetése alatt igen szép dolgot produkált.

Egyszóval a szezon várva-várt slágere kitűnően sikerült, megvan az idej kasszadarab. —ő.

TÁVIRATOK

A trónörökös a királynál.

Bécs, dec. 17.

A király ma egy órai kihallgatáson fogadta Ferenc Ferdinánd királyi herceget.

Tisza és Kovács találkozása.

Budapest, dec. 17.

(Saj. tud.) Érdekes jelenet történt tegnap a munkapárti helyiség folyosóján. Kovács Gyula sógorával és védőjével, dr Gonda Henrikkel

haladt fölfelé a lépcsőn, amikor gróf Tisza István egyedül jött lefelé. Egy pillanat alatt kínos csend lett, aztán Tisza köhintett egyet, egyikük sem állott meg és köszönés nélkül haladtak el egymás mellett.

Orosz biztatás.

Pétervár, dec. 17.

(Saját tud.) Holnap a miniszterelnök a дума ülésén kormánynyilatkozatot fog felolvasni, amelyben határozottan megjelöli álláspontjukat, az egész balkáni helyzettel szemben. A nationalisták követelik, ebbe a nyilatkozatba vegye bele a kormány, hogy a szerb testvérek érdekeiért bármikor készek sikra szállni.

Elhalasztották a békekonferenciát.

London, dec. 17.

A békekonferenciát csütörtökig elhalasztották.

Gázi basák.

Konstantinápoly, dec. 17.

Az Alemdar jelenti, hogy a szultán a drinápolyi parancsnokon kívül Skutari parancsnokát Hasszán Riza béget és Janina parancsnokát Esszád basát gázi címmel tüntette ki. A szultán ezenkívül a drinápolyi parancsnokot az Ozmánie rend briliánsaival és a másik két parancsnokot a Medzsidi rend nagyszalagjával tüntette ki.

Regényesarnok.

GYÖNGYVIRÁG.

Irta Cseres Andor.

— Hallgasson meg, Gyöngyvirág! — A maga szeretete megragadott engem is, hősséggel öntötte el kemény szívemet és a szerelem ragyogó lángját élesztgette. Igen, megszerettem magát.

A leány tiltó kézzintéssel válaszolt.

— Történt valami, ami nagy elhatározásomat végképen megérlelte.

Én az orthodox izraelita hitközségnek voltam a tagja, mert a másik sectát nem követhettem. Azt az előre törtető népet, mely a konzervatív hajlamu magyar nemzetet szóval és tettel gunyolni képes, aki hitének, vallási meggyőződésének gyökerére támad, aki oda áll e nagy és nemes nemzet élére, hogy vezesse, pedig megmozdítani sem bírja, nem szeretem. A miskolci orthodox izraelita hitközséggel én is elementem az igazságügyi miniszter üdvözlésére.

Vezető emberünk a hitközség elnöke volt.

Az igazságügyi miniszter jó szívvvel fogadott bennünket; beszédében utalt arra, hogy az orth. és neolog hitközségnek egyesülnök kellene.

Meiselsz Enoch, a hitközség elnöke ezt hallván, elfordult a minisztertől s mint aki vallásos meggyőződésében a legrettenetesebb ütést kapta, szónélkül elment és mindannyian követték őt, a miniszter ott állott bámulva a terem közepén.

Meiselsz Enochban a bosszúálló Isten haragja nyilatkozott meg.

En követtem őt a teremből kifelé, de a szabad levegőn utunk ketté vált. Én a keresztény templomba mentem, ő a zsinagógába, ahol kegyetlen átkot szórt a másik hitfelekezetre.

Most hát keresztény vagyok.

Leszórtam a nyugót a lelkemről és felöltöttem a szeretet vallásának fegyelmét.

Mily jól esett lelkemnek, mikor a templomban az ájtatosságba merült nővel egy padban ültem és láttam, lelkemben éreztem, hogy a férfi és a nő egy rangban áll az Isten oltára előtt.

Az élet megnyilvánulását láttam ott, ahol a rózsás arcok, mosolygó ajkak, szelid, élénk, bánatos vagy villogó szemek az oltáron függő keresztre, avagy a kereszt alatt gyötrődő istenanyára vannak irányozva s a dicsőnek a férfiak és nők ajkairól együtt szállanak az Isten trónja elé — a mennybe.

Móric újból megfogta a strassburgi leány remegő kezét.

— Gyöngyvirág! — én szerelmes párom! — nézzen a szemeimbe, hadd lássam megnyilani menyországomat!

Szemeiben szerelmének lángja lobogott, amelyen át nemes elhatározás fénye tündökölt.

— Hol vagyok én ahoz képest, mikor azt mondtam: Előbb vagyok zsidó és csak azután magyar! Most már úgy érzem, hogy jogom van ehez a nemzethez, ehez az országhoz. Ettől a nemzettől, ettől az országtól annyit harácsolunk el, hogy megbüntesse az Isten, ha úgy tennék mint hajdani őseink Egyiptom földjein. Érzem, hogy e föld fog magába fogadni és hű remények között nem fog bolyongani lelkem. És ezt mind-mind a maga szeretetének kisugárzása, szemeinek bűvös varázsa idézte elő. Mondja, mondja, abar-e feleségem lenni?

A férfi ajkához emelte a vonagló kezét és megcsókolta.

Gyöngyvirág szemeit előntötték a könyek Rettenetes harc keletkezett szívében. Szerette ezt a férfit és még jobban meg, mikor e nagy átváltozást látta.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG

Gabona üzlet.

Irányzat a balkáni helyzet nyugodtabb felfogására lanya.

Mai árfolyamok.

Októberi buza	— — —	11.—
Áprilisi buza (1913.)	— — —	11.80
Októberi rozs	— — —	10.40
Áprilisi rozs (1913)	— — —	10.52
Októberi zab	— — —	11.82
Áprilisi zab (1913)	— — —	11.24
Szept. tengeri	— — —	7.74
Máiusi tengeri (1913)	— — —	8.03

Budapesti értéktözsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	—	786.—
Osztrák hitelrészvény	—	603.—
Jelzálogbank	—	418.—
Leszámitoló és pénzváltó	—	506.—
Magyar bank	—	531.—
Közuti vasut	—	651.—
Városi villamos	—	373.—
Salgótarjáni kőszén	—	713.—
Rimamurányi	—	689.—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Ez a „Muki” művész

szájharmónika dobbal. Bárki egy óra alatt megtanulhat rajta játszani. A dalokat a művész harmónikán játszuk, a valódi bőrrel ellátott dob pedig kísérettől szolgál. Ara tokkal és egy mesés ajándékkal együtt csak 4 korona

Wagner a „Hangszer Király” országsszerte elismert elsőrendű hangszerárúházában, Budapest, József-körút 15. Pényképes árjegyzék ingyen.

ÓVÁS: Figyeljünk jól a pontos címre és házszámra.

Sarkady és Szánthó

TORONYÓRA GYÁRA

Nagyvárad, Damjanits-utca 30.

Ajánlja 1 hétben egyszer felhuzandó és 1 napban egyszer felhuzandó toronyóráit „szegecs” és „szabadlengésű” járattal, rézkerekekkel. Olcsó árak.

TÖBBÉVI JÓTALLÁS.

Villanyerő berendezés.

Arjegyzék kívánatra Saját ház.

Kajári Dezső

villamosvilágítási vállalata

Nagyvárad, Beöthy Ödön-u. 46. sz.

Készíti a legmodernebb villamos világítási és erőátviteli házi telefon **csengő berendezéseket**. Motor és dinamó tekercselések és szakszerű javítások. **Izléses kivitelű csillárokat** rajzszerint készít és átalakít. Éjjeli ügyeletes szolgálat.

Telefonszám 1192.

Uj! ■ Uj!

Házi szemét fuvarozási vállalat.

1912. november hó 1-én megindítottam új vállalatomat. Naponként, hetenkénti kiszállítást föl vállalok; b. megrendelésekre személyesen megjelenek és pontosan szállítom. Tisztelettel

S. Czeglédy János

SZENT ANNA-UTCZA 28.

Telephon 10-83. szám.

Telefon 10-87. Telefon 10-87.

A legmodernebb bútorokat

készíti

Kovács Zsigmond

m ű a s z t a l o s

Szacs vay-u. 70. sz.

Géperőre berendezve.

Telefon vagy levelezőlap nívásra azonnal megjelenek.

Terv és költségvetés díjtalan.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár részvénytársaság, Nagyvárad.

Értesítés.

Tisztelt üzletfeleinket ezennel értesítjük, hogy Teleky-utca 5. sz. alatt, a volt Biharmegyei kereskedelmi, ipar- és terményhitelbank üzlethelyiségében levő fiókunkat csak ez évi december hó 14-ig tartjuk fenn, a után e napon Bémer-tér 4. sz. alatt újonnan épült intézeti központi helyiségünkbe költözünk át

Kérjük tehát t. üzletfeleinket, hogy december 14-től kezdve bennünket már önni új helyiségünkben (Bémer-tér, 4. sz.) sziveskedjenek felkeresni.

Nagyvárad, 1912. december 5.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár Részv.-társ.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Ertesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzólámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világítási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok,

izzólámpák

állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok

1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Figyelem!
Fióközlet nincs!

NAGY GYULA

Nagyvárad, Olaszi, Rákóci-ut

ajánlja saját gyártmányu kefe és meszelő nagyraktárát. Dus választék finom illatszerekből, pipere-szappanokból és mindennemű fésűkből és hajtűkből. Raktáron tart fürdő és kocsimosó szivacsokat jutányos árban. Fogkefék felelősség mellett. Különböző karácsonyi és újévi ajándékok olcsó bevásárlási forrása.

Figyelem!
Fióközlet nincs!

Cipőt, kalapot

és

uri divat cikket
legolcsóbban csak

Fekete Jenőnél

Nagyváradon

Bémer-téren ELITE kávéház mellett szerezhethjük be.

Karácsony-fára való mézeskalács

és midennemü cukorkák nagyválasztékban gyári áron.

Jótevény intézetek, iskolák és egyletek részére nagy árengedmény.

Valódi akácvirág-mézből készült mézeskenyér, mandulás-, töltött- és Nürnbergi mézeskalács különlegességek. ● Debreceni mézestányér, debreceni vajasperec.

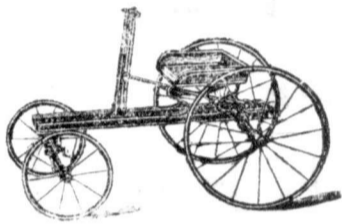
==== Valódi akácvirág és csemegeméz. ====

Karácsonyfára való és Tündér-fényszóró gyertyák. ➔ Régi megbízható üzlet e szakmában.

Alapított :
1835. évben.

Fröhlich József Nagyvárad, Szent Fános-u.

Telefonszám:
907.

GYERMEK

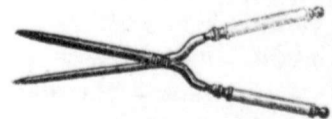
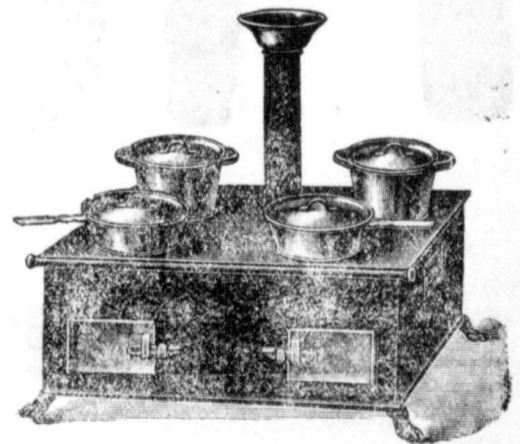

JÁTÉK

Eredeti Angol és amerikai játék újdonságok. Börönd, Bördiszmű, Utazó keilékek. = Legelőnyösebben beszerezhetők a

BELVÁROSI ÁRUHÁZBAN

NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut 10. STERN-palota.

TARSOLY és RISZTÓ Nagyvárad, Rákóczi-ut

különlegességek vaskereskedése.

Valódi porosz fűtőszén házhoz szállítva.

Ha nincs megelégedve szabójával, mert drága vagy rossz szul szab vagy nem pontos, szóval bármi okból. Keresse fel **DARABONT GY. és TARSA** uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglepi önt az ottani szolid, olcsó, kifogástalan kiszolgálás. Alkalmi és gyászruhák 24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről ujjat készítenek. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon 980.

Házi csatornázást

szakszerűen készít

Kondor Dezső Nagyvárad

Nagypiac-tér 1. Telefon 969. Gyár: 1062.

Cement, gipsz, nád, fedéllemez, cserép, kőpor, oltott mész stb. eladás.

Kiadó legelő.

A margittai járás B.-királyi község határában fekvő birtokomnak mintegy 220 magyar holdat kitevő legelő és kaszáló részét mostani december 15-től 1913. évi december 1-ig egészben, esetleg két részben is legeltetés céljából kiadom, van rajta egy 100 darab jószágra való istálló, melynek használata 1913. évi május 5-ig megegyezés esetén legelő bérlettel jár, gazdaságomban legelő mellett nagymennyiségű szalma van, melyből korlátolt mennyiségben ingyen adok trágya termelés végett. Ajánlatok a haszonbéri összeg és esetleges feltételekkel 1912. évi december 20-ig **Kacsora Károly földbirtokoshoz Margittára** címzendő.

A Biharmegyei Gazdák Áru és Hitelintézete Rt
Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.
Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5%-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti. Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenemű bankszerű beszedésekkel (incasso) olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyósít házakra és földbirtokokra.

MEZEY JÁNOS ÉS TSA

Nagyváradon, Szent László-tér és Teleki-utca sarkán

KARÁCSONYI ÉS TÉLI IDÉNYCIKKEK:

mindennemű fűszer, csemege, cukorka, thea, thea-sütemény, rum, likör, bor, pezsgő, hazai- és déli gyümölcs, KARÁCSONYFA DISZEK nagy választékban

Telefonsz.:
249.

SZOLID SZABOTT ÁRAKBAN!

Telefonsz.:
249.

Flegman

divatruházában

Nagyvárad, Bémer-tér.

Leszállított árak:

Leány felöltők	20 koronától
Női téli felöltők	50 koronától
Peluche felöltők	75 koronától
Szörme bundák	100 koronától
Perzsiáner kabátok	500 koronától
Costüm kelmék	3 koronától
Bluz kelmék	2 koronától
Barchetok	50 fillértől
Reklam szövet 120 cm. széles	1 koronától
Reklam flanel	45 fillértől